

ПРИПУТЕНЬ

Columba palumbus

Найбільший серед видів голубів у нашій фауні, удвічі важчий, ніж сизий голуб, а за розмірами більший на третину, відрізняється червоним дзьобом, кінцева частина якого жовта. У населених пунктах тримається парами, гніздиться в садах і парках, полюбляє посадки дерев, де є хвойні породи. Для парків і скверів у центральній частині Києва припутень поки що не є характерним птахом, тоді як у містах Західної і Центральної Європи та й, наприклад, у Львові чи в населених

пунктах південного узбережжя Криму досить звичайний і навіть масовий. Зимує у Південній Європі і навіть у Криму та Приазов'ї, тому повертається навесні рано – вже на початку або у середині березня. У період парування для припутня властиві характерні токові польоти з плесканням крил і голосове гудіння. Після утворення пари голуби уважно оглядають певну територію, щоб обрати дерево, де невдовзі буде збудовано гніздо. Лідером у цьому процесі виступає самець. Він одне за одним неспішно облітає найпривабливіші дерева, самка прямує за ним. Зробивши вибір, самець на місці майбутнього гнізда починає неголосно воркотіти. Самка спочатку приєднується до нього, оглядає обране місце і незабаром береться до

Фото О. М. Архипова

Фото О. М. Архипова

влаштування гнізда. Вона вкладає будівельний матеріал, який приносить самець з найближчої території. На мoshення гнізда птахи витрачають близько тижня. Гнізда припутнів доволі недбалі, знизу можуть просвічуватися, наче решето. У кладці, як у всіх голубів і горлиць, лише 2 яйця, які птахи вигрівають майже упродовж трьох тижнів. Найщільніше насиджують в останні кілька днів перед вилупленням пташенят. Вільний від цієї дії самець тримається на дереві, де гріє кладку самки. Пташенята залишаються в гнізді чотири тижні. Протягом кількох днів після вилуплення дорослі годують пташенят до чотирьох разів на день, а пізніше лише двічі – вранці і ввечері. Перша кладка відкладається у квітні – травні, деякі пари роблять другу кладку, в липні. Припутень – рослиноїдний птах, найхарактерніша їжа – зерно сільськогосподарських культур, насіння різnotрав'я, може зіщипувати бруньки і плоди безпосередньо з гілок дерев. Для кращого перетирання рослинної їжі припутні ковтають дрібні камінці. У позагніздовий період голуби збираються в зграї, в яких налічують нерідко по кілька сотень птахів. Перелітні зграї припутня щільні, часто правильної округлої форми, їх можна спостерігати і біля Києва в погожі дні осені. Переліт відбувається злагоджено, зграя за зграєю летять з деякими перервами і майже на однаковій висоті – дещо більше 100 м. Від спостереження за ними виникає враження, що мігруюче птаство чітко й упорядковано прямує до місць зимівлі. Рожевогрудий поважний припутень обережний, але все більше привичається до умов населених пунктів і невдовзі може стати ще однією численною живою перлиною у розмаїтті природи нашого міста.

ГОЛУБ-СИНЯК

Columba oenas

Найперше, чим зовні голуб-синяк відрізняється від схожих напівсвійських сизих голубів, – це червоно-жовтий дзьоб. Однак синяк дуже обережний, через що його майже неможливо добре роздивитись. На території міста тримається в таких старих лісопаркових масивах, як Пуща-Водиця, Конча-Заспа, Білодубравне лісництво. Полюбляє мішані та листяні деревостани з дуплистими деревами. Синяк – єдиний з голубиних птахів у нашій фауні, який гніздиться в дуплах, а не в кронах дерев чи на скелях. У інших містах, наприклад у Львові, де гамірливості менше, ніж у Києві, синяк не обминає і великих центральних парків. Для центральної частини столиці така можливість навіть у перспективі нереальна: паркові площини в серці Києва, а нерідко і на околицях, стають дедалі меншими, старі дерева вирубають. Покохливість птаха і особливі вимоги для гніздування спричинили його низьку чисельність по усій країні, що й стало приводом для включення синяка до Червоної книги України. У невеликій кількості він зимує в Криму і сусідніх районах, а також по усій Південній Європі. До місць розмноження прилітає вже на початку березня. З того часу в старих деревостанах звучить його токовий крик – глухе гудіння. Переважно саме завдяки цьому крику стає відомо про присутність птаха: самці запрошують до себе самок. У середині квітня в дуплі відкладається 2 яйця, як правило, прямо на дно, без додаткової вистілки. Насиджують кладку обидва птахи впродовж майже трьох тижнів, пташенята залишають гніздо у віці трохи більше місяця. З середини червня може бути друга кладка. Споживають синяки в основному рослинну їжу: насіння диких і культурних рослин, у невеликій кількості збирають дрібних безхребетних. У період післягніздових кочівель, сезонних міграцій і взимку птахи тримаються зграями. Весняне гудіння синяка серед кремезних дерев лунає, наче своєрідне чаклювання в ім'я збереження недоторканих куточків довкілля.

Мал. І. І. Землянських